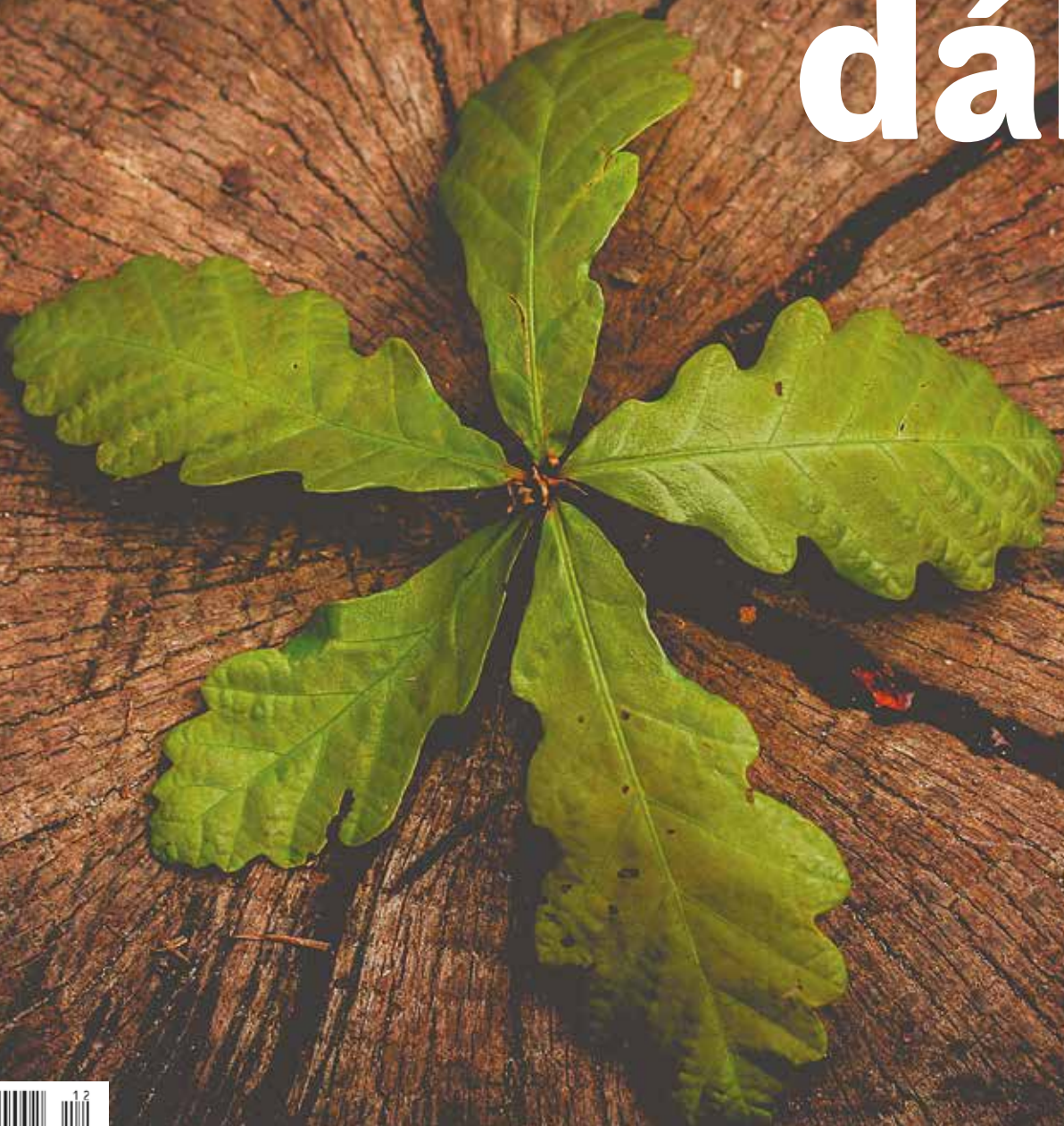

7.G

Sedmá generace — společensko-ekologický časopis **6/2021**

30 let Generace / 50 let Greenpeace / Nomád Goran / Procházka s Abramem
/ Záláhování PETlahví / Aplikace BioLog / Příroda ve městě / Ji.hlava /
Stoka nad soutokem / Mikuláš Černík / Radim Hédli / Pavel Čech / Vánoce

O generaci dál

XXX. ročník | 90 Kč | 3,50 €

PRÁVĚ
VYCHÁZÍ

Předat dětem, co je k životu

30 ROZHOVORŮ – 30 LET SEDMÉ GENERACE

*Satish Kumar • Vandana Shiva • Edward Goldsmith • Mojmír Vlašín • Helena Norberg-Hodge • Václav
Mezřický • Ivan Dejmal • Murray Bookchin • Ludvík Kunc • Petr Váša • Vladimír Buřt • Tomáš Halík
• Milena Rychnovská • Hana Librova • Jiřina Šiklová • Václav Bělohradský • Jan Beránek • Lubica La-
cinová • Vladimír Kokolia • Bedřich Moldan • Jaromír Bláha • Jiří Zemánek • Naomi Aldort • Stanislav
Grof • Jan Piňos • Erazim Kohák • Alexander Ač • Lukáš Čížek • Alex Cornelissen • Zdeňka Voštová*

VÍCE INFORMACÍ A OBJEDNÁVKY NA

WWW.SEDMAGENERACE.CZ/30LET

36| **Greenpeace: pól storočia boja**
Klimakemp 2020, foto: Peter Tkáč.

73| **Komerční rozměr Vánoc nikdy neustoupí**
foto: archiv F

obsah

TÉMA

- 4| Dagmar Smolíková, Vít Kouřil
Jak (dál) šel čas s Generací
Jakou štreku náš časopis ušel za třicet let?
- 10| Anketa
Proč čtete Sedmou generaci?
Zeptali jsme se našich předplatitelů a předplatitelek.
- 13| Naďa Johanišová
Nehledě na to, jestli to dopadne dobře
Předmluva ke knižnímu výběru 30 rozhovorů Sedmé generace.

REPORTÁŽE

- 16| Marie Drahoňovská
Nomád, velbloudice a karavanová síť
Na hranici Gruzie s Ázerbájdžánem žije nomád Goran.
- 20| Karolína Kupková
Budme společně divní
Procházka s kulturním ekologem Davidem Abramem vám utkví v paměti.

SERIÁLY

- 23| Rozhovor s Mikulášem Černíkem
Spravedlivá transformace není jen o rozdělení jednoho fondu
Se zástupcem Re:setu o zapojení místních obyvatel do postuhelné éry.
- 28| Radovan Plášek
Proč ženy a muži (ne)mluví stejnou řečí
Muži a ženy nemluví tak odlišně, jak se populárně traduje.

DROBNOHLED

- 30| Michaela Nedvědová
Cesta za klimatickým vzděláváním na jízdním kole
Klimatická změna by se ve školství měla stát prioritou.
- 33| Žaneta Gregorová
Z ulice do Přestupní stanice
Projekt, který pomáhá lidem bez domova.
- 36| Paulína Pečková
Greenpeace: pól storočia boja za planétu
V roce 1971 vyjela k ostrovu Amčitka loď, která změnila dějiny.

- 39| Karolína Kupková
Sdílet, poznávat a chránit
Chytré mobily dokážou pomoci i ochraně přírody.
- 41| Rozhovor s Radimem Hédlem
Výmladky jsou vlastně hrozně jednoduchá věc
S botanikem a ekologem nejen o pařežinách.
- 45| Adriána Henčeková
Čo prinesie Slovákom zálohovanie
Na Slovensku se začnou povinně zálohovat plastové láhve a hliníkové plechovky.
- 49| J. Krajhanzl, R. Svobodová, T. Chabada
Jak (ne)čistí výzkumy veřejného mínění aneb Re: článek Hynka Hrušky
Odpověď a následná polemika o výzkumu České klima 2021.

- 55| Beda Vypera
Bioastrologické zatmění
S legendární rubrikou se loučíme retrográdním interview s Patrickem McEatherem.

KULTURNÍ ZAHRADA

- 56| Luděk Čertík
Nesud' město podle betonu
Cesta k jinému prožitku města začíná vykročením ven.
- 63| Rozhovor s Pavlem Čechem
Radovat se z maličkostí
O procesu tvorby, indiánech nebo inspiraci přírodou s originálním výtvarníkem a spisovatelem.
- 68| Lukáš Lyrer
Když ani víchř z hor nestačí
Ochotníci z Verdisu se opět pokusili vetřít do přízně nekritického publika.
- 70| Kateřina Kudláčková
Síla dětského koutku
Film *Síla* i *Ji.hlava dětem* působí spíše jako píchání do vosího hnízda.
- 73| **ROZHOVOR**
Rozhovor s Pavlem Horákem
Komerční rozměr Vánoc nikdy neustoupí
S religionistou o Kole roku, slunovratu a Vánocích.

editorial

Vážená čtenářko, vážený čtenáři,

„teď si dovolueme užít pár měsíců úlevy, že se republika po osmi letech vymanila ze sevření paktu Babiš–Zeman,“ psal jsem na tomto místě minule. Věřu, moc se nám neulevilo, že. Prodlužované předávání moci, dosud nejsilnější covidová vlna a stále vyhrcořenější společenská situace. A do toho si přčtete, že v Evropě za posledních čtyřicet let ubylo 600 milionů ptáků a že lidstvo může reálně vypouštět až o 23 procent více skleníkových plynů, než státy oficiálně přiznávají...

Jak si v tomto všem zachovat víru v lepší příští a naději, že má nějaké (eko)snažení vůbec smysl? Stále dotírající otázka, přetěžká odpověď. Pomozme si parafrází názvů rozhovorů, které konečně vyšly v knize *Předit dětem, co je k žití*:

I když svět už nebude takový, jaký býval, a nic pořádně nevíme a vůči přírodě i lidstvu pocítujeme hluboký žal, nenechme se uspat do vlastního světa. Vždyť není důvod přestat, je třeba mít dostatek představivosti, neustále diskutovat o směřování společnosti, přijít s novým příběhem, a když dojdou síly, regenerovat v divočině. A radovat se z maličkostí, jak v tomto čísle dodává svérázný výtvarník a spisovatel Pavel Čech. Jakých? Třeba těch, které v další pozoruhodné eseji vidí a slyší Luděk Čertík.

Jménem redakce děkuji všem, kteří jakkoli přispěli k tomu, že vycházíme už 30 let. Nejsem si jistý, jestli se dožijeme dalšího jubilea, v redakci se ale o to budeme snažit ze všech neziskových sil.

Přeji vám klidné a zdravé svátky a v novém roce se těším na shledanou, ať už v jakýchkoli časech.

Vít Kouřil

Kristýna Dobšínská – Volím dobrovolnou bezdětnost (7.G 5/2021)

Skvělé téma. Díky, že o něm píšete. Štve mě, že na ženy je v tomhle velký tlak a „musí“ stále své rozhodnutí obhajovat. A ještě se dozví, že toho budou litovat. *Eliška Župková, Brno*

Tak nemít děti je dneska i ekonomicky výhodnější, líp se přezívá, člověk si připadá aspoň trochu svobodnější-soběstačnější, netrápí nás tolik ničení životního prostředí (směřem do budoucna, typu „co zanecháme dětem?“) a podobně. Nevím, do jaké míry je to svobodné individuální rozhodnutí vyplývající z bezútesných kolektivních životních podmínek či co... Každopádně u spousty skvostných lidí tvořících svobodu, lidská práva, životní prostředí nebo soběstačnost, které potkávám, je smutné, že nemají rodinu s dětmi, nevychovávaly své potomky ve svém duchu přístupu k životu, ke světu. Ukazuje se, že rodinný život – výchova dětí je neúčinnější způsob, jak tyto hodnoty předat, naučit, pěstovat a trvale udržovat. *Lucky Roučí*

Ľuboš Slovák – Konec přírody (7. G 5/2021)

Článek se zamýšlí nad řadou základních otázek, například co je příroda a zda již končí, či až pohlcením Země Sluncem za miliardy let. Výtečná je například ta, zda má člověk přírodu chránit, a případně od jakého stupně svého vlivu na ni, neboť se tento pohled mění v čase a v prostoru. A má ji člověk chránit pro své jáství, tj. pro svou slávu, moc, bohatství, či pocit užitečnosti? Nebo spíše pro současné, či pro budoucí lidstvo? A co třeba průběžně pro všechny živé bytosti na Zemi? Divočina je podle mě umělý konstrukt, neboť ho vymyslel ten, kdo je jeho součástí – nahá opice. Pokud jsme si vědecky definovali antropocén, tak se musejí logicky objevit pochybnosti, zda má ochrana přírody nějaký smysl, v jaké intenzitě a pro koho či pro jaké hodnoty. Odpovědi si totiž musí najít každý

sám nebo v pospolitosti s jinými, nejlépe se všemi živočichy a rostlinami v tomto našem jediném „domově“. Možná že některé jsou i v knihách *Kultura proti přírodě* a *Ohrožená kultura*, které krátce po revoluci napsal brněnský filosof Josef Šmajš. *Miroslav Patrik, Brno*

Kniha Předat dětem, co je k žití. 30 rozhovorů – 30 let Sedmé generace

Jeden z nejlepších projektů, u jejichž vzniku jsem měl čest být, zraje jako víno a jde dál vlastním životem. Už třicet let se Sedmou generací. Na tuhle knížku rozhovorů, které nás i ji formovaly, se moc těším! *Jan Beránek, Amsterdam*

Sedmá generace je místo, kde jsem dostala poprvé v životě příležitost psát tak, jak jsem chtěla – a jak mi to dávalo smysl. Dlouze. Do hloubky a o tématech, která v mainstreamu neměla prostor. Tam se ze mě stala reportérka. Vychází už třicet let. Třicet let! Sama nejsem zas o tolik starší. Tuhle knihu rozhovorů si objednáme a vy byste měli taky. *Zuzana Vlasatá, Brno*

Veľmi rada som vydanie tejto knihy podporila. Rozhovory patria k mojim najobľúbenejším časťam vo vašom časopise. Blahoželám ku krásnemu výročiu a nech sa vám darí aj naďalej! Verím, že myšlienky z vášho časopisu a plánovanej knihy sa dostanú k čo najviac čitateľom. *T. Nemcová, Martin*

Vzkazy redakci

Díky! Zkusila jsem minulý rok koupit mamce předplatné k Vánocům. Sedmou generaci neznala a teď mi píše, jestli bych jí nemohla předplatné obnovit. *Ivana Linhartová, Praha*

Vážená redakce 7.G, děkuji, že jste a že děláte, co děláte, a jak děláte. S úctou *Roman Černík, Ves Touškov*

Psát nám můžete na e-mail sgenerace@hnutiduha.cz či na adresy redaktorů (prijmeni@sedmagenerace.cz), pod články na webu, na náš facebookový profil, twitterový účet nebo na adresu Hnutí DUHA – Sedmá generace, Údolní 33, 602 00 Brno. Děkuje.

COP26: krok vpřed i zdroj zklamání

Představitelé 197 zemí světa podepsali na říjnové konferenci COP26 ve skotském Glasgow dohodu o dalších krocích v boji se změnou klimatu. Formulace závazku byla však pod tlakem Číny a Indie na poslední chvíli oslabena, a zatímco původně měla hovořit o úplném zavržení uhlí, nakonec se zmiňuje jen o odklonu. Přestože mnozí zástupci (například vyjednaváč za Evropskou unii Frans Timmermans) byli ze změny znění rozčarováni, nakonec pro ni kvůli nutnosti společného směřování hlasovali. Výsledkům konference se budeme podrobněji věnovat v příštím čísle Sedmé generace.

Popírači změny klimatu už si u Googlu neškrtnou

Google na začátku října oznámil, že na svých platformách zakáže zobrazování reklam zpochybňujících existenci nebo příčiny změny klimatu a zpeněžování podobného obsahu. Cílem je lépe chránit uživatele před zavádějícími tvrzeními a znemožnit popíračům vědecky podložené teorie z dezinformací profitovat. Tímto krokem Google odpovídá na množící se znepokojené reakce svých reklamních partnerů, kteří si s takovým obsahem nepřáli být spojováni. Nová pravidla začala platit od listopadu a tvůrci a zadavatelé reklamy na serveru YouTube se jimi budou muset řídit od prosince.

Americký soud: hroši jsou rovni lidem

Soud v americkém Ohiu rozhodl, že potomci hrochů, které do Kolumbie v osmdesátých letech minulého století ilegálně dovezl drogový boss Pablo Escobar, mohou být v soudních sporech považováni za „zajímavé osoby“. Je to vůbec poprvé, co americký soud přiznal zvířatům právní subjektivitu. Stalo se tak v souvislosti s programem sterilizace hrochů, k němuž přistoupila kolumbijská vláda z důvodu jejich přemnožení. V místním ekosystému totiž hroši nemají na rozdíl od Afriky žádné přirozené nepřátele ani je neohrožují extrémní sucha nebo lovci. Američtí ochránci zvířat se na soud obrátili kvůli obavám, že antikoncepce, která byla podána již 24 jedincům, nemusí být zcela bezpečná. Právní experti však upozorňují, že rozhodnutí amerického soudu nemá na život hrochů v Kolumbii žádný vliv.

Portugalsko dalo vale uhlí

Portugalsko uzavřelo poslední uhelnou elektrárnu na svém území, a stalo se tak po Belgii, Rakousku a Švédsku čtvrtou zemí Evropské unie, která přestala vyrábět elektrickou energii z uhlí. Konkrétně šlo o elektrárnu v Pegu, jež byla největším zdrojem skleníkových plynů v zemi a podle původních plánů měla být uzavřena až v roce 2023. Důležitá je

teď především otázka budoucnosti objektu. Podle portugalského ministerstva životního prostředí se nabízí například přestavba na elektrárnu na biomasu, výstavba solární elektrárny nebo zřízení závodu na výrobu elektromobilů.

Sloni už mají pytláků dost: rodí se bez klů

Ze studie zveřejněné v časopise Science v polovině října vyplývá, že lov slonů vyvolal evoluční změnu — v oblastech, kde jsou pytlácké útoky časté, se rodí více sloních samic bez klů. Během občanské války v Mosambiku v letech 1977 až 1992 bylo v oblasti národního parku Gorongosa zabito přibližně devadesát procent slonů kvůli jídlu a slonovině, která válku z velké části financovala. Protože přežily hlavně samice bez kládel pro pytláky, mohly své geny předat dál. Po válce tak poměr samic bez klů vzrostl z 18 na 51 procent. U samců zatím není přizpůsobení tak četné, protože přenos mutace na samčí embryo je složitější, a navíc spojený s rizikem smrti ještě v děloze.

Protestující farmáři, Jaipur, Rajasthan, Indie, foto: Pandit Amandeep

Indie: úspěch protestujících zemědělců

Indický premiér Naréndra Módí, který donedávna hájil kontroverzní reformu zemědělského zákona, v polovině listopadu oznámil, že se ji rozhodl stáhnout. Indický parlament pak na konci měsíce její zrušení schválil. Reforma přijatá loni v září umožnila farmářům prodávat plodiny soukromníkům mimo vládou regulované trhy, což zvýhodnilo velké firmy, jež byly pro drobné zemědělce příliš velkou konkurencí. Tisíce farmářů, kteří kvůli nevýhodným změnám rok protestovali, mají nyní důvod k oslavám. Všechny jejich požadavky však splněny nebyly — požadují ještě stanovení minimální ceny pro výkup všech plodin.

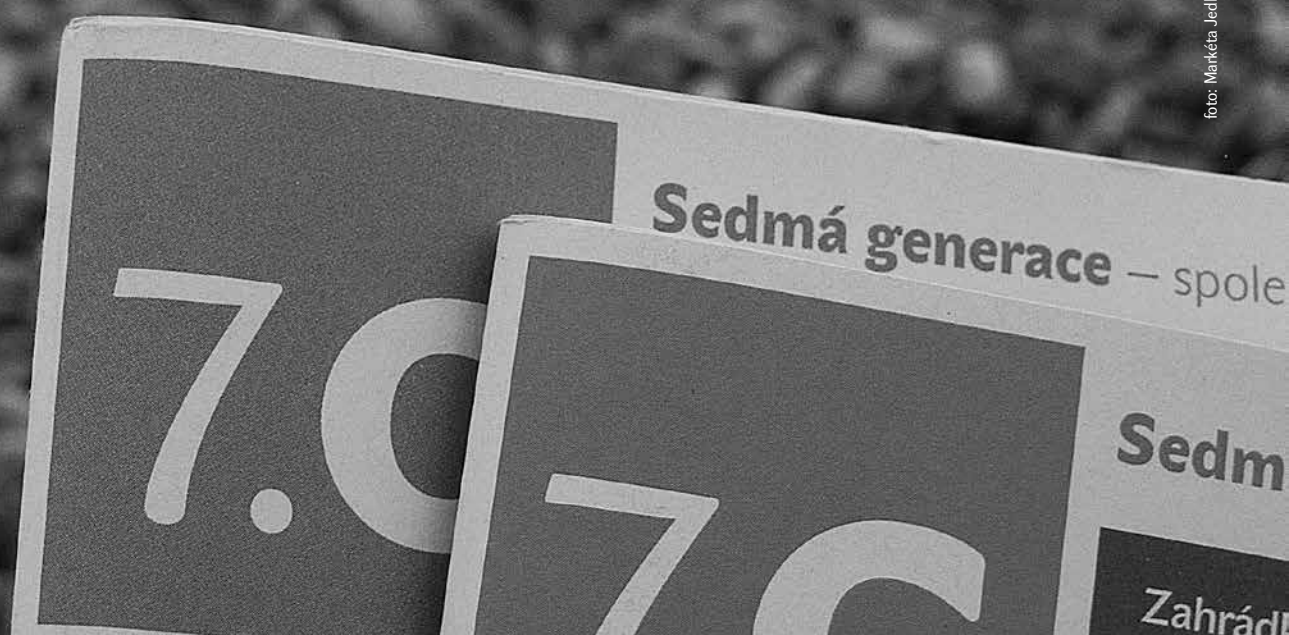
Připravila Adéla Fischerová. Kontakt: adelafisch@seznam.cz.

Jak (dál) šel čas s Generací

Po deseti letech od prvního vydání navazujeme na malou exkurzi do historie Sedmé, respektive Poslední generace. Jakou štreku náš časopis ušel za třicet let?

DAGMAR SMOLÍKOVÁ, VÍT KOUŘIL (SPOLUPRÁCE JIŘÍ OTÁHAL)

foto: Markéta Jedličková

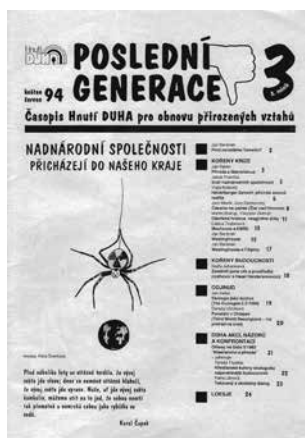
1991: Redakce ve složení Jakub Patočka, Jan Beránek, Marek Sečkař a Karel Škrabal vysílá do světa první čtyřstránkové varování: „Za přijatelný nepovažujeme podivný sociální pokus komunistických stran ani žádnou jinou formu konzumní společnosti. Změna společnosti není možná bez změny hodnot, které si její členové vytvořili. Konzumní společnost a její hodnoty hodláme napadat.“ Název Poslední generace doplňuje kontrastní podtitul *Optimistický časopis Hnutí DUHA pro životní prostředí a dobu*. Pravda, dlouho nevydržel.

ději Jelínkové), které Generaci provázely po řadu let. A mimochodem, roční předplatné šesti čísel stálo krásných 18 Kčs.

dekádu hojně provázejí texty, ale především fotky Petra Vozáka. V edici Poslední generace vychází kultovní kniha Jana Kellera *Až na dno blahobytu*.

Librová. Každé číslo má své hlavní téma a čtení není ani trochu optimistické. Snad proto Generace už druhý rok vychází jako *Časopis Hnutí DUHA pro obnovu přirozených vztahů*.

1992: Redakce se bude tu a tam obměňovat (nově Jaromír Beneš), stálicemi však poměrně dlouho zůstanou Jakub Patočka a Jan Beránek, kteří stojí u zrodu Hnutí DUHA. V Generaci poprvé publikují sociolog Jan Keller (po řadu let velmi aktivní autor), budoucí hydrolog a pozdější Potulný sadař Ondřej Simon a biofyzička Luba Lacinová, která přispívá dosud. Premiéru mají také kresby Kateřiny Švehlové (poz-

1993: Komiksovou kočičku na hlavní stránce střídá bobřík a Jakub Patočka se stává šéfredaktorem. Časopis získává redakční radu (v ní je například Neela Heyrovská, Danuta Učnicková či Maroš Silný) a co do obsahu pestřejší menu. A také rubriky. Ovšem dodnes není shoda na tom, zda je čtenáři vůbec registrují. Mezi autory a autorkami poprvé vykvetla trvalka v podobě environmentalky Nadi Johanisové. První

1994: Poslední generace dobývá svět a distribuci rozšiřuje až na Slovensko. Vtipné komiksy na obálce nahradily zádumčivé kresby Kateřiny Švehlové. Redakce, posílená Martou Misíkovou, nestíhá a vychází první dvojčíslo. Hojně publikují přátelé ze Slovenska a vycházející hvězda Hnutí DUHA Vojtěch Kotecký (nyní v Centru pro otázky životního prostředí UK). Mezi autorky se řadí také socioložka Hana

milénium dočká webové reprízy. Časopis vychází v nákladu 2000 kusů, což je prý „životní minimum“. Značné přebytky tohoto minima jsme po letech zodpovědně odevzdali do tříděného odpadu.

řadí druhá a zároveň poslední) kniha *Dávné budoucnosti* od Heleny Norberg-Hodge. Tehdejší náklad dovolil tento himálajský příběh prodávat ještě patnáct let poté.

korunách (hm, dnes jsme na 6000 ká čé). A tehdy stejně jako dnes to jde ztuha. Předplatné se z loňských sto padesáti vyhouplo na rovné dvě stovky. Redakce má svoji první e-mailovou adresu.

1995: Z dvouměsíčníku se i díky posilám (Katka Petrášová a Miloš Tuháček) stává měsíčník, což vydrží až do roku 2004. Generace obléká pevnější kabát a přináší více drobnějších textů, do té doby zveřejňovaných v zaniklém Zpravodaji DUHA. K tradičním kresbám přibýly fotky Martina Sedláčka. Poprvé se objevuje Potulný sadař, který bude svou zahrádku prokypřovat po více než deset let a jeho „best of“ se v novém

1996: Na obálku poprvé pronikají fotografie a na její vnitřní straně měly premiéru výměnné inzeráty. Trochu víc se provětralo redakční složení. Mezi stálé autory na několik let přibyl filosof Erazim Kohák, redakce přivítala Janu Tesařovou a opět Karla Škrabala (nyní Česká televize). Jinak na západní frontě klid. Publikujeme první ze tří rozhovorů s Hanou Librovou. V edici Poslední generace vychází (v pořadí druhá a zároveň poslední) kniha *Dávné budoucnosti* od Heleny Norberg-Hodge. Tehdejší náklad dovolil tento himálajský příběh prodávat ještě patnáct let poté.

1997: Titulní fotky Petra Vozáka střídají kresby Kateřiny Švehlové. Redakci (na téměř pět let) posiluje studentka žurnalistiky Klára Broťánková. Z řady tradičních témat (jádro, dálnice, klima) se vymyká *Buddhismus v globální ekonomice*. Začíná se debatovat o novém názvu časopisu, ten stávající totiž chápal jen málokdo. Redakce se poprvé pokouší přilákat placenou inzerci a laťku za stránku nasadila na 8000

1998: A je to tady. „V jádru není metafora sedmé generace ničím jiným než poetickým vyjádřením principu odpovědnosti...“, píše na vysvětle- nou Jakub Patočka. Ba co víc, nový název, odkazující na Velký zákon Irokézů, zahrnuje i stanovisko tehdejší redakce, že k překonání ekologické krize je potřeba ještě druhé věci: obnovy mystické úcty k přírodě. Dodejme, že mystika časem poněkud vyvanula a zůstalo, co se

týká výkladu názvu, jen u té odpovědnosti. Časopis se tematicky zase o kus vzdaluje břehům aktuální agendy Hnutí DUHA a tématy jako skinheads nebo rok 1968 míří do společenských vod.

1999: Rok velkých změn. Jakub Patočka odchází do Literárních novin. Štafetu po něm přebírá Jan Beránek (nyní Greenpeace International) a ten ji na podzim zase předává filosofu Davidu Vaňkovi (nyní Siemens Healthineers). Z redakční rady odchází Jan Keller, naopak do ní zamířil ekopedagog Aleš Máchal. Titulní strany zdobí kresby Vandy Patočkové. Přibližujeme trvalky: Temelín, přehrady, velkochovy, kli-

mazměnu, migraci. Nově vzniklá kulturní rubrika *Zahrada* (Jakub Bielecki) vyvolává otázku, zda všechno, co má krátké řádky, je báseň a zda tyto útvary čtenáře a čtenářky vůbec zajímají.

2000: Nakrátko přichází Míla Palánová, znovu se vrací v roce 2005 a poté se stává dvorní jazykovou korektorkou a koeditorkou. K počítači sazeče-grafika už loni usedl Leoš Knotek, který se pouští do grafických změn. Jeho typografickou osnovu doladěnou Luďkem Jandou (2007) používáme dosud. Články nabírají filosofičtější rozměr. Kulturní zahradu přebírá Petr Čermáček. Mezi autory se řadí re-

ligionista a budoucí šéfredaktor Dušan Lužný. David Vaněk začíná psát velmi dlouhé a hutné texty. Redakce se po loňském stěhování z Jakubského náměstí zabydluje na Bratislavské. Máme první web.

2001: Ročník začíná udýchaným a zpožděným dvojčíslem. „Boj o čtenáře svádí na hraně, ve vždy provizorní rovnováze mezi nesmiřitelnou náročností, která nepíše pro ekology, a laskavostí, která píše pro ekology ve jménu jiných ekologů, kteří stále ještě nepřišli a kteří snad vlastně ani nepřijdou,“ uvažuje David Vaněk. V šestce pak publikuje rekordní šestistránkový článek bez jediného obrázku. V polovině roku

nastupuje nová redakce: Dušan Lužný, Martin Ander, Zdeňka Machálková, Jan Symon a Kateřina Lišková. Obálky ročníku zdobí fotografie Jindřicha Štreita. Téma roku: sociální ekologie.

2002: Po filosofické lekci občerstvuje Generace čtenářstvo žánrově, tematicky i graficky pestřejším obsahem. Poprvé se například objevují genderová témata. Přicházejí i noví autoři: Ivo Bělohoubek, Ondřej Liška, Martin Konečný, Pavel Barša, David Václavík, Jan Němec či Matěj Března. Články vtipně dokreslují fotografie Jindřicha Štreita, Ibry Ibrahimoviče a Jaroslava Pulicara. Velká voda odnáší Zdeňku Machálkovou. Redakci

doplňuje Dagmar Smolíková (později známá jako Zlá editorka a tabulkovo-grafová přebornice), která zakotvuje na téměř deset let. Generace ztuchla na 44 stran za 290 Kč.

2003: Z redakční rady odcházejí Jan Beránek a Jakub Patočka (nyní Deník Referendum). Martin Ander omezil své redakční zapojení, protože se stal ředitelem Hnutí DUHA (v roce 2006 přesídlil na brněnský magistrát náměstkovat primátorovi). Rozepsal, ale nedokončil seriál dvanácti největších ekologických kauz. V létě si redakce dělá prázdniny a vydává 64stránkové

dvojčíslo s biodiverzitou a ekoturistikou. Společně také vyráží na Šumavu pátrat po dobrovolně skromných lidech. Na podzim se časopis obléká do elegantnějšího kabátu, který Leoš Knotek průběžně vylepšoval. Poprvé se vybarvuje obálka.